

УДК 658.784

EFFICIENCY OF USE OF INVENTORIES IN TRADE ENTERPRISE ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ У ТОРГОВЕЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Kulik A.V./Кулік А.В.*c.e.s., as.prof./к.е.н., доц.*

ORCID: 0000-0002-2601-3833

*Kyiv University of Market Relations,
26-b, Bereznyakivska str., Kyiv, 02152, Ukraine**Київський університет ринкових відносин**Київ, 26 б, вул. Березняківська, 02103***Samoilenko A.A./Самойленко А.А.***c.t.s., as.prof./к.т.н., доц., проф.*

ORCID 0000-0001-9003-9918

*Kyiv National University of Construction and Architecture,**31, Air Fleet ave., Kyiv, 03037**Київський національний університет будівництва і архітектури,**31, Повітрофлотський просп., Київ, 03037*

Анотація. У статті розглянуто методичні підходи щодо створення товарних запасів у торговельному підприємстві. Запаси є найважливішою складовою конкурентоспроможності і знаходяться на усіх етапах товароруху. Потреба у товарних запасах вимагає створення системи своєчасного поповнення запасів у необхідній кількості. На прикладі інтернет-магазину «Спок.іа» проаналізовано структуру та склад товарних запасів, вплив їх оборотності та кількості на рентабельність підприємства, запропоновано провести ABC та XYZ аналіз з метою підвищення ефективності товарних запасів.

Ключові слова: товарні запаси, значення, створення, структура, склад, ефективність.

Постановка проблеми і її зв'язок із найважливішими науковими та практичними завданнями. Управління товарними запасами підприємств роздрібною торгівлі спрямоване на багатогранне забезпечення високого рівня обслуговування покупців при мінімальних витратах, що пов'язані з забезпеченням певної кількості запасів товарів. Оскільки торгівля є однією з основних галузей економічної діяльності сучасної України, товарне забезпечення відіграє вирішальну роль у її розвитку, бо без товару немає процесу реалізації, а функціонування торговельного підприємства завмирає. Товарні запаси – основний ресурс торговельного підприємства, від якості управління якими залежать фінансові показники його діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у формування теоретичних та організаційно-методичних питань управління матеріальними запасами зробили зарубіжні та вітчизняні науковці: Дж. Букан, І. Вавдійчик, К. Заболотня, А. Стерлігова, І. Бланк, О. Воскобоев, Є. Крикавський, О. Круглова, І. Луценко, К. Олініченко, О. Тридід, В. Перебийніс, О. Яремко та ін.[2-5, 9-11, 13]. Віддаючи належне науковим надбанням вітчизняних та закордонних вчених, слід зазначити, що у більшості наукових праць увага приділяється теоретичним положенням управління запасами. Однак питання щодо ефективного використання товарних запасів торговельних підприємств потребують більш детального вивчення особливо в умовах нестабільного економічного розвитку.

Виклад основного матеріалу.

В сучасних умовах у торгівлі, а особливо оптовій, постає проблема своєчасного надходження товарної продукції з урахуванням потреб покупців. У процесі формування і переміщення товари знаходяться на всіх стадіях сфери обігу. Саме з цієї причини на перший план висувається необхідність вивчення та вдосконалення системи управління товарними запасами на торговельних підприємствах.

Товарні запаси – це товари, що призначені для подальшої реалізації, які перебувають в процесі надходження до споживача. При цьому товарні запаси набувають різних форм: готової продукції на складах підприємств-виробників; в дорозі від виробника до підприємств-посередників та оптових; на складах оптової торгівлі та інших збутових посередників; в дорозі від оптово-посередницьких підприємств до підприємств роздрібно торгівлі; запаси підприємств роздрібно торгівлі (на складах та в торговельній залі) [1].

До моменту продажу будь-який товар належить до категорії товарного запасу. Товарні запаси весь час знаходяться у русі змінюючи свою кількість - вони поступово надходять у товарообіг, реалізуються, перестаючи бути запасами. Однак, вони постійно заміщуються іншими партіями товарів, що надходять, тобто регулярно відновлюються і розмір, і наявність, змінюється тільки асортимент залежно від цілей і умов торгової діяльності підприємства.

Формування визначених розмірів товарних запасів дає змогу торговому підприємству забезпечувати стійкість асортименту товарів, здійснювати визначену цінову політику, збільшувати рівень задоволеності попиту покупців.

При плануванні товарних запасів використовують систему науково-обґрунтованих норм запасів та оборотність товарів. Не слід допускати їх перевищення, тому що це створює затоварювання та призводить до псування товарів, а їх недостатність - до перебоїв в торгівлі, не виконання плану товарообігу, погіршує обслуговування, знижує рівень задоволення потреб населення.

Рух товарних запасів разом з оборотністю по продажу дозволяє встановити один із найважливіших показників - товарооборотність - цей показник характеризує швидкість обороту або час оборотності товарів. Тривалість одного обороту - це співвідношення середнього розміру товарних запасів з одноденним обсягом товарообігу підприємства. Це період, за який товар проходить увесь шлях від виробництва до кінцевого споживача. Швидкість обертання показує, скільки разів протягом року, кварталу поновлюється товарний запас.

З метою забезпечення безперервного та ритмічного продажу товарів, особливо в умовах зміни споживчого попиту, мінімізації витрат з формування та зберігання запасів здійснюють оперативне регулювання та контроль за рівнем товарних запасів. Сьогодні цей процес здійснюється з використанням комп'ютерних технологій, автоматизованих систем обліку запасів та розміщення замовлень у постачальників. Використання таких систем, а також магнітного штрихового кодування товарів дозволяє спостерігати рух товарів, автоматично розміщувати запаси через комп'ютерну мережу, контролювати поповнення запасів [12]

Для підвищення ефективності логістичної діяльності підприємства необхідне раціональне управління товарними запасами. Торгове підприємство змушене зберігати товари до моменту їх продажу. Організувати зберігання необхідно тому, що цикли виробництва і споживання рідко співпадають. Організація складського зберігання товарів дозволяє уникнути таких проблем і безпосередньо впливає на економіку підприємства, так як втрати продукції під час зберігання, втрати під час завантажувально-розвантажувальних робіт і здійснення складських операцій збільшують собівартість цієї продукції.

Завдання будь-якої компанії знайти оптимальний для себе метод управління запасами, домогтися зниження витрат на їх утримання. Тобто управління запасами можна звести до відповіді на два основних питання: Коли поповнювати запас? і У якій кількості?

Управління запасами включає в себе ряд кроків. Це і взаємодія з постачальниками, і контроль наявності товарів в мережі, і прийом нових надходжень, і багато іншого.

Можна виділити дві основні стратегії управління запасами. Перша передбачає, що рішення про закупівлі і розподіл товарів приймаються централізовано, відповідальними співробітниками головного офісу або регіональних представництв. На основі аналізу товарних залишків, даних про продаж, і прогнозу зміни попиту приймаються рішення про закупівлю нових партій товарів, переміщення товарів з одного складу на інший і т. п. Такий метод управління часто називають методом «Push» (від англійського - "штовхати", мається на увазі, що товари буквально «вштовхуються» в магазини ззовні). У даному випадку співробітники магазинів виключені з процесу замовлення товарів.

Другий варіант припускає, що частина повноважень віддається менеджерам магазинів, які вже на місці вирішують, що і в якій кількості їм потрібно. Цей метод називається методом «Pull» (від англійського «тягнути» - магазини самі «тягнуть» до себе товари). Замовлення створюються на місцях, після чого відправляються в головний офіс, де аналізуються і при необхідності корегуються. Далі, на основі цих замовлень складається зведене замовлення, яке розповсюджується між постачальниками, а отримані товари розподіляються по магазинах у відповідності з їх замовленнями. Бувають також випадки, коли немає необхідності замовляти товар, а досить просто перерозподілити товарні залишки між магазинами.

Кожен з цих двох методів має свої переваги і недоліки. Який з них підходить для певної компанії, може вирішити тільки її керівництво, спираючись на власний досвід, знання або слідуючи чиймсь порадам.

Аналіз структури, складу та рентабельності товарних запасів ми розглянемо на прикладі українського інтернет-магазину дитячих товарів «Spok.ua». Він пропонує широкий асортимент товарів різних напрямків і вартості. Головним завданням магазину є забезпечення максимального комфорту покупцеві, тому що доставка буде здійснена в мінімально можливі терміни, а оплатити товар можна зручним для покупця способом; на всі товари надається гарантія. «Spok.ua» не новачок на ринку інтернет-торгівлі, він виріс від магазину

Kiddi.com.ua та має власні виробничі потужності в містах Києві і Харкові. Організаційно-правова форма діяльності підприємства – фізична особа підприємця (ПП).

Склад інтернет-магазину знаходиться у м. Києві поруч зі станцією метро і великою транспортною розв'язкою, що є дуже зручним для покупців, які хочуть забрати товар самостійно.

Основний вид діяльності магазину – продаж дитячих іграшок та інших товарів дитячого асортименту. Широта товарної номенклатури представлена 10-ма асортиментними групами (табл. 1).

Таблиця 1 - Асортимент інтернет-магазину «Spok.ua»

<i>Групи товарів</i>	<i>Асортимент товарних груп</i>
1. Автокрісла	Автокрісла різних груп
2. Іграшки	Іграшки для немовлят, сюжетно-ролеві, розвиваючі та м'які іграшки, настільні ігри, конструктори, ляльки, машинки, іграшки на радіоуправлінні, іграшки для води і піску.
3. Дитячі візочки	Універсальні, люльки, для прогулянок, аксесуари для візочків.
4. Товари для дитячих кімнат	Дитячі матраци, радіо - та відео-няні, дитячі мольберти, манежі, постільна білизна, дитячі стільчики, комоди та інші меблі.
5. Транспорт для дітей	Велосипеди, самокати, ролики, дитячі електромобілі тощо.
6. Товари для активного відпочинку	Дитячі надувні меблі, товари для плавання, пісочниці, рюкзаки, мати та килимки, гойдалки, гірки, м'ячі, батути.
7. Товари гігієни	Дитячі горщики, пустушки, підгузки, косметика для дітей і мам, дитячий порошок, спідня білизна та вкладиші, серветки.
8. Дитячий одяг	Карнавальні костюми, одяг для дітей та підлітків, взуття, шкільна форма.
9. Дитячі книги	Книги для немовлят, книги для дошкільнят, пізнавальна та художня література, книги для батьків.
10. Товари для годування	Стерилізатори та підігрівачі, дитячий посуд, дитячі пляшечки та аксесуари до них, молоко відсмоктувачі.

Джерело: складено авторами на основі[6]

До цільової аудиторії «Spok.ua» відносяться сім'ї: в основному, це багатодітні сім'ї або ж сім'ї в яких батьки дуже цінують свій час через тісний графік. Інтернет-магазин дає можливість самостійно обрати будь-який товар і при цьому економить час, бо для покупців існує зручна система пошуку і фільтрації товарів по ключових параметрах. Наприклад, іграшку можна підібрати за

брендом, віком, ціною, що значно полегшує пошук найбільш підходящого товару, а також скорочує час витрачений на вибір товару.

Основними конкурентами магазину є інтернет-магазини дитячих товарів «Тосік» та «Тосі-Тосі», асортимент яких майже на 90% збігається з «Spok.ua» (табл. 2).

Таблиця 2 - Таблиця-порівняння «Spok.ua» з конкурентами

<i>Назва магазину</i>	<i>Ціна</i>	<i>Місце здійснення продажів</i>	<i>Відгуки про магазин</i>
«Spok.ua»	Ціни середні, але діє дуже багато акцій та є співпраця з сервісом «Покупон»	Доставка кур'єром по м. Києву, доставка Новою Поштою по Україні, можливий самовивіз зі складу	Рейтинг 4.6
«Тосік»	Середні ціни	Доставка кур'єром по всій Україні (за рахунок покупця), можливий самовивіз із міста Львів	Рейтинг 4.4
«Тосі-Тосі»	Високі ціни на товари	Доставка Новою Поштою або Інтайм, самовивіз з міста Луцьк	Рейтинг 6.8

Джерело: складено авторами на основі [6-8]

Переглянувши таблицю можна прийти висновку, що купувати товар у «Spok.ua» буде дешевше, ніж у його конкурентів за рахунок так званих «сейлів» та акцій, особливо вигідно мешканцям м. Київ, бо самовивіз буде безкоштовним. Але, в той же час, відгуки про даний інтернет-магазин гірші, ніж у конкурента «Тосі-Тосі», більшість споживачів у відгуках скаржились саме на недосконалість доставки у інші міста України.

Основним елементом торгового підприємства є запаси. Проведемо аналіз запасів торгового підприємства і представимо данні в табл. 3.

Аналіз запасів в динаміці років має значну безперервну тенденцію до збільшення. У відносному вираженні дана стаття балансу у інтернет-магазині збільшилася в 2021 р. відносно 2019 р. на 17,82%. У абсолютному вираженні величина запасів за цей же період збільшилася на 935 тис. грн.

Динаміку об'єму продажів по видах і товарних групах роздрібного товарообігу «Spok.ua» за період 2019-2021 рр. відображена в табл. 4.

За даними таблиці можна зробити висновки, що за всіма товарними групами відстежується тенденція стабільності, за винятком товарів для дитячих кімнат. У даній групі з 2019 р по 2021 рік спостерігається збільшення обсягу продажів. А інші товари, навпаки, мають тенденцію до зменшення. Так, в 2019 році їх частка у виручці від продажу була 30,28%, а в 2021 році вона зменшилася до 20,87%. Але, незважаючи на це, загальна картина динаміки обсягу продажів залишається стабільною.

Таблиця 3 - Аналіз динаміки складу і структури запасів «Spok.ua»

Показники	2019 рік		2020 рік		2021 рік		Відхилення , тис.грн		Темп зміни, % (2021/ 2020)
	Сума, тис.грн	Пи- тома вага, %	Сума, тис.грн	Питома вага, %	Сума, тис.грн	Пи- тома вага, %	2020	2021	
Запаси всього	3860	100	5247	100	6182	100	1387	935	117,82
Автокрісла та дитячі коляски	5532,3	13,6	606,3	11,5	1630,5	110,2	74	24	103
Іграшки	505,1	3	679,3	2,9	786,3	12,72	81	07	115
Товари для дитячих кімнат	359,7	9,3	46,2	0,4	680	11	20,3	34	124
Транспорт та товари для активного відпочинку	671,3	7,3	25	5,7	896,3	14,5	54	1	108
Товари гігієни та товари для годування	597	5,4	46	6,1	1013,8	16,4	46	67	120
Дитячий одяг	491,1	12,7	37,9	2,6	723,2	11,7	47	5	114
Книги	703,5	8,2	1106	1	1451,5	23,5	03	45	131

Джерело: складено авторами на основі фінансової інформації

Таблиця 4 - Аналіз структури продажів «Spok.ua»

Продукція	2019 рік		2020 рік		2021 рік	
	тис. грн	у % до кінцевого	тис. грн	у % до кінцевого	тис. грн.	у % до кінцевого
Автокрісла та дитячі коляски	13985	23,19	16511	25,59	20111	28,95
Іграшки	1773	2,94	3142	4,87	2529	3,64
Товари для дитячих кімнат	6302	10,45	6839	10,6	10476	15,08
Транспорт та товари для активного відпочинку	3239	5,37	4413	6,84	3314	4,77
Товари гігієни та товари для годування	11543	19,14	12452	19,3	14554	20,95
Дитячий одяг	5205	8,63	4665	7,23	3987	5,74
Книги	18261	30,28	16498	25,57	14498	20,87
Всього	60308	100	64520	100	69468	100

Джерело: складено авторами на основі фінансової інформації

Наступний етап – аналіз товарно-групової структури товарообігу за звітний період, визначення закономірностей розвитку обсягу продажу за окремими товарними групами (табл.5).

Вивчення асортиментної структури товарообігу дозволяє провести ранжування товарних груп за ступенем їх значущості у загальному товарообігу підприємства, а також кількісно оцінювати позитивний або негативний вплив динаміки реалізації окремих видів товарів на загальний обсяг товарообігу підприємства.

Таблиця 5 - Обсяги продажу за окремими товарними групами «Spok.ua»

Найменування продукції	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Відхилення		Темп зміни, %	
				2020 рік	2021 рік	2020 рік	2019 рік
Автокрісла та дитячі коляски	13985	16511	20111	2525	3600	118	121
Іграшки	1773	3142	2529	1369	-613	177	80
Товари для дитячих кімнат	6302	6839	10476	536	3636	108	153
Транспорт та товари для активного відпочинку	3239	4413	3314	1174	-1099	136	75
Товари гігієни та товари для годування	11543	12452	14554	909	2101	107	116
Дитячий одяг	5205	4665	3987	-539	-677	89	85
Книги	18261	16498	14498	-1763	-1999	90	87
Всього	60308	64520	69468	4212	4948	106	107

Джерело: складено авторами на основі фінансової інформації

Аналізуючи динаміку реалізації за групами товарів за період 2019-2021 років на підставі наведених вище даних, видно, що в 2021 році в цілому спостерігається збільшення обсягів продажу. У зв'язку з цим показники продажів більшості груп товарів мають тенденцію до зростання. Так, збільшився обсяг продажів за такими групами товарів, як автокрісла та дитячі візки, товари для дитячих кімнат, товари гігієни та товари для годування.

У зв'язку зі специфікою діяльності інтернет-магазину «Spok.ua» велика частина фінансових коштів акумульована в товарних запасах, тому ефективно управління товарними запасами є пріоритетним завданням.

Значне місце в аналізі товарних запасів займає розрахунок і оцінка показників ефективності їх використання. До показників, що характеризують ефективність використання товарних запасів, відносять: товарооборотність (час і швидкість товарного обігу), коефіцієнт ефективності використання товарних запасів, суму вивільнених з обороту грошових коштів, авансованих в товарні запаси тощо (табл. 6).

Таблиця 6 - Ефективність використання товарних ресурсів «Spok.ua»

Показник	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Відхилення		Темп зміни, %	
				2020	2021	2020	2021
Середньоденний оборот (по собівартості), тис. грн.	138,26	143,36	154,55	5,1	11,19	103,69	107,81
Середні товарні запаси, тис. грн.	3687,5	4553,5	5714,5	866	1161	123,48	125,50
Прибуток від продажу, тис. грн.	1136	2265	1975	1129	-290	199,38	87,20
Час обороту, дні	26,67	31,76	36,98	5,09	5,21	119,09	116,41
Швидкість обороту засобів, авансованих у товарні запаси, обор.	13,50	11,33	9,74	-2,16	-1,60	83,97	85,90
Коефіцієнт ефективності використання товарних запасів	0,31	0,50	0,35	0,19	-0,15	161,46	69,48
Сума вільних засобів в обороті, тис. грн.		729,98	805,58				

Джерело: складено авторами на основі фінансової інформації

Збільшення швидкості і зменшення часу товарного обігу дозволяє здійснити більший обсяг товарообігу при менших розмірах товарного запасу, що впливає на зниження витрат на зберігання товарів, призводить до скорочення товарних втрат і т.д.

З даних табл. 6 видно збільшення часу звернення на 5,21 дня і зниження швидкості обігу грошей на 1,60 оборотів, що свідчить про погіршення роботи підприємства. Уповільнення часу обігу товарів вимагає додаткового залучення кредитів і позик, веде до зростання витрат обігу, зменшення прибутку, погіршення фінансового стану підприємства. Уповільнення часу товарного обігу призвело до зниження коефіцієнта ефективності використання товарних запасів на 0,15% і відносного залучення засобів в оборот в сумі 805,58 тис. грн.

Проаналізуємо показники рентабельності товарних запасів інтернет-магазину «Spok.ua» (табл. 7).

Інтернет-магазин «Spok.ua» за видом своєї діяльності, є запасоємною організацією. Оцінюючи динаміку, слід зазначити, що рентабельність запасів за чистим прибутком знизилася відносно 2020 року на 27,05%, що є негативним моментом. Рентабельність запасів по валовому прибутку, так само знизилася на 41,54%.

У якості висновку варто звернути увагу на наступне: у даний період прибуток «Spok.ua» має тенденції до зниження. І хоча виручка 2021 році в порівнянні з 2019 р. зросла, в цілому показники прибутковості зменшилися. Попри те, що основні показники продажів за 2021 р. не значно поступаються показникам 2020 р., можна зробити висновок про негативні результати фінансово-господарської діяльності. Усі зміни, що мали місце в 2021 р. в порівнянні з попередніми періодами, свідчать про зниження ефективності функціонування інтернет-магазину.

Таблиця 7 - Аналіз показників рентабельності запасів «Spok.ua»

Показник	2019 рік	2020 рік	2021 год	Відхилення		Темп зміни, %	
				2020	2021	2020	2021
Середні запаси, тис.грн	3678,5	4553,5	5714,5	866	1161	123,48	125,50
Чистий прибуток, тис.грн.	1200	3090	2332	1890	-758	257,50	75,47
Валовий прибуток, дні	10533	12910	13828	2377	918	122,57	107,11
Рентабельність запасів за чистим прибутком, %	32,54	67,86	40,81	35,32	-27,05	208,53	60,14
Рентабельність запасів за валовим прибутком, %	285,64	283,52	241,98	-2,12	-41,54	699,26	85,35

Джерело: складено авторами на основі фінансової інформації

Висновки. Кожне торгове підприємство для нормальної організації торгового процесу повинне мати в розпорядженні певну кількість товарних запасів. Надлишок товарних запасів, як і їх недолік небажані, тому підтримка запасів в оптимальному розмірі є одним із завдань економічних і комерційних служб. Це головна мета управління запасами.

Підводячи підсумки аналізу діяльності інтернет-магазину «Spok.ua», можна відмітити що у підприємстві спостерігається не розумне планування потреби в товарних запасах, що уповільнює безпосередньо фінансово-господарський цикл, оскільки формуються запаси, потреба в яких не обґрунтована. За аналізований період ефективність використання потенціалу знизилася. Аналіз оборотності товарних запасів показав збільшення часу їх звернення, що свідчить про погіршення в роботі підприємства. Для усунення виявлених недоліків можна запропонувати такі заходи:

- впровадження нормування товарних запасів, за допомогою якого можна чітко встановити необхідний товарний запас у розмірі номенклатури. Зниження товарного запасу до нормативного допоможе вивільнити обігові кошти;
- мінімалізація запасів, шляхом впровадження АВС-аналізу, за допомогою якого наочно представлена структура товарообігу окремої номенклатурної групи, внаслідок чого будуть виявлені неефективні групи товарів. До того ж, АВС-аналіз доречно поєднати з ХУZ-аналізом, який допоможе з'ясувати, які товари купуються стабільно, а які – ні.

Література:

1. Аналіз товарних запасів в магазині [Електронний ресурс]. – Режим доступу https://knowledge.allbest.ru/economy/2c0b65625b2ac78b5c53b89421316d26_0.html (дата звернення: 12.01.2024)
2. Букан Дж., Кенигсберг Э. Научное управление запасами. Пер. с англ. Е. Г. Коваленко, под ред. Б.В. Гнеденко. – М., Наука, 1967. – 423 с.
3. Вавдійчик І. М. Товарні ресурси підприємств роздрібної торгівлі та організаційно-економічні форми їх забезпечення. Науковий огляд. 2014. Т. 4, №3. URL: <http://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/187> (дата звернення: 12.01.2024)

4. Воскобоева О. В., Воскобоева О. С. Стратегія управління товарними запасами. Вісник ЖДТУ. Сер.: Економічні науки. 2011. № 4 (58). С. 197–199.
5. Заболотня К. О. Стохастична модель управління запасами підприємства торгівлі. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2012. № 2 (18). С. 61–64.
6. Інтернет-магазин дитячих товарів «Spok.ua» [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://spok.ua/>– Назва з екрану (дата звернення: 12.01.2024).
7. Інтернет-магазин дитячих товарів «Тосік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://tosik.com.ua/>– Назва з екрану (дата звернення: 12.01.2024).
8. Інтернет-магазин дитячих товарів «Тосі-Тосі» [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://tosik.com.ua/shop/brand/tosi-tosi> – Назва з екрану (дата звернення: 12.01.2024).
9. Круглова О. А. Ефективність управління товарними запасами у підприємствах роздрібної торгівлі: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Харків : ХДАТОХ, 2002. 17 с.
10. Луценко І. С. Логістичне управління запасами. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 69 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/41161/1/Log_Upr_Zapas_Lutsenko.docx.pdf (дата звернення: 12.01.2024)
11. Олініченко К. С. Управління товарними запасами підприємств роздрібної торгівлі : монографія. Харків : Видавництво Іванченка І.С., 2017. 211 с.
12. Показники, що характеризують стан товарних запасів торговельного підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://helpiks.org/5-26717.html> (дата звернення: 12.01.2024)
13. Стерлигова А. Н. Терминологическая структура логистики / А. Н. Стерлигова // Логистика и управление цепями поставок. – 2004. – № 4. – С. 45–54.

Abstract. *The article discusses methodical approaches to the creation of inventory in a trading company. Stocks are the most important component of competitiveness and are found at all stages of goods movement. The need for commodity stocks requires the creation of a system of timely replenishment of stocks in the required quantity. Using the example of the Spok.ua online store, the structure and composition of inventory, the impact of their turnover and quantity on the company's profitability were analyzed, and an ABC and XYZ analysis was proposed with the aim of increasing the efficiency of inventory.*

Key words: *inventory, value, creation, structure, composition, efficiency.*